

Recenze: Trestní odpovědnost právnických osob – pět let poté

Na českém právnickém trhu se objevila kolektivní monografie „Trestní odpovědnost právnických osob – pět let poté“, kterou vydalo nakladatelství Leges v Praze. Monografie profesora Jiřího Jelínka a kolektivu tematicky navazuje na úspěšnou publikaci „Trestní odpovědnost právnických osob v České republice – bilance a perspektivy“.

Lze bez nadsázky říci, že trestní odpovědnost právnických osob je mimořádně kontroverzní problematikou. Je tomu tak proto, že trestní odpovědnost právnických osob ustupuje od osvědčených zásad kontinentální evropské právní kultury. Problematika trestní odpovědnosti právnických osob se nevyhnula ani České republice, kde nakonec převážil pragmatiký přístup. Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim (zákon č. 418/2011 Sb.) byl přijat po určitém váhání, teoretických diskusích a se značnými rozpaky nad účelností takového postupu. Tento zákon má charakter vedlejšího trestního zákona a obsahuje jak hmotněprávní, tak procesní část. Přijetím zákona se odstranil dluh české legislativy vůči legislativě evropské. Česká republika nemohla totiž zůstat imunní vůči mezinárodním závazkům a doporučením, které, vedle postupující globalizace, europeizace a sílícího vlivu angloamerického práva, se staly rozhodujícím impulzem pro přijetí nové právní úpravy. Český zákon o trestní odpovědnosti právnických osob byl již několikrát novelizován. Za pozornost pak stojí novela zákona o trestní odpovědnosti právnických osob provedená zákonem č. 183/2016 Sb., která ma-

sivně rozšířila rozsah kriminalizace jednání právnických osob.

Ve Slovenské republice byl přijat nový zákon č. 91/2016 Zb., o trestní odpovědnosti právnických osob a o změně a doplnění některých zákonů, který zakotvil koncept právé trestní odpovědnosti korporací ve Slovenské republice. Slovenský zákon, jehož inspiračním zdrojem byl do značné míry zákon český, je založen na velmi podobné koncepci trestní odpovědnosti právnických osob a na první pohled i jinak vykazuje s českým zákonem řadu shodných nebo velmi podobných institutů. Nicméně při bližším pohledu vidíme, že jde o právní předpis, jenž se v některých podstatných rysech od české právní úpravy liší. Vzhledem k doktrinální kontroverzi a problematičnosti přijaté právní úpravy lze každé podnětné zpracování této problematiky jen a pouze uvítat.

Po formální stránce obsahuje recenzovaná kolektivní monografie celkem dvacet šest příspěvků (kapitol), na kterých se podílelo na třicet autorů, zejména z českých a slovenských právnických fakult. Obsahuje též poměrně rozsáhlou bibliografii a věcný rejstřík. Po obsahové stránce se autoři vyjadřují jak k zásadním otázkám v rovině ústavněprávních souvislostí trestní odpovědnosti právnických osob, působnosti zákona tuto odpovědnost zakládající, tak k problematice rozsahu kriminalizace jednání právnických osob a konceptu přičitatelnosti. Zaměřují se též na možnosti právnických osob vyvinut se z trestní odpovědnosti. Na důležitosti tak budou nabývat tzv. pravidla compliance, přičemž ani existence takových pravidel nemusí být všespásná, důležitější bude jejich faktické dodržování. V praktických souvislostech jsou rozebrány důvody zániku trestní odpovědnosti a práce rozebírá také sankcionování právnických osob,

a to jak v obecné, tak i konkrétní rovině s detailnějším zaměřením na vybrané druhy trestů. Jelikož zákon o trestní odpovědnosti právnických osob vykazuje problematické momenty i v oblasti procesněprávní části, což je dáno zejména stručností této části, je věnována náležitá pozornost i trestnímu řízení proti těmto osobám. Závěrem se monografie zaměřuje na otázku trestní odpovědnosti právnických osob v konkrétních oblastech, jakými jsou životní prostředí, poskytování zdravotnických služeb nebo činnost politických stran.

Recenzovanou kolektivní monografií hodnotím jako publikaci mimořádně zdařilou, obsahující vysoce kvalitní příspěvky. Čtenářům monografie se totiž dostává pestré analýzy uvedené problematiky v rovině normativní, doktrinální, judiciální, komparativní. Monografii zhodnocuje skutečnost, že mezi autory jsou též zástupci ze Slovenské republiky, kteří přibližují přístupy tamější nauky i praxe. Zvláště pozitivní hodnocení si pak zaslouží přístup autorů, kteří kromě toho, že kriticky přistupují k současnému stavu *de lege lata*, navrhují též konkrétní návrhy *de lege ferenda*.

Podle mého názoru lze kolektivní monografii doporučit nejen právnické, ale i širší odborné (hospodářské) veřejnosti, která se s otázkami odpovědnosti právnických osob, jejich sankcionování i řízení proti právnickým osobám často setkává. ♦

J I Ř Í M U L Á K
katedra trestního práva
Právnické fakulty Univerzity Karlovy

Tato recenze je výstupem projektu Progres Q02 „Publicizace práva v evropském a mezinárodním srovnání“, řešeném na Právnické fakultě Univerzity Karlovy.

